

Praha 25.5.2006

21

Nově hlášené nemoci z povolání v roce 2005

Newly notified occupational diseases 2005

Souhrn

Aktuální informace podává přehled o počtu nově hlášených profesionálních onemocnění na území České republiky, které Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR poskytuje z Národního registru nemocí z povolání Centrum pracovního lékařství Státního zdravotního ústavu v Praze. Počet nově hlášených profesionálních onemocnění se v roce 2005 proti předchozímu roku zvýšil o 12 případů, nahlášeno bylo 1 340 nemocí z povolání a 60 ohrožení nemocí z povolání.

Summary

This Topical Information presents a survey of the numbers of newly reported occupational diseases in the Czech Republic provided to the Institute of Health Information and Statistics of the CR from the National Register of Occupational Diseases by the Centre of Occupational Health of the National Institute of Public Health in Prague. The number of newly reported occupational diseases in 2005 increased from the preceding year by 12 cases, to 1 340 cases of occupational disease and 60 reported cases of risk of occupational disease.

Nově hlášeno bylo v roce 2005 v České republice celkem 1 400 profesionálních onemocnění, z toho bylo 1 340 nemocí z povolání (NzP) a 60 ohrožení nemocí z povolání. Počet nemocí z povolání vykazoval až do roku 2004 dlouhodobý pokles, ale v roce 2005 došlo ke zvýšení počtu nově hlášených případů o 11 případů, u ohrožení nemocí z povolání o 1 případ. Incidence profesionálních onemocnění klesla o 0,1 případů na 100 000 nemocensky pojištěných osob a v roce 2005 dosáhla hodnoty 31,5.

Nejvíce **nemocí z povolání**, v absolutních počtech, bylo hlášeno v Moravskoslezském a Středočeském kraji (246 a 176 případů, tj. 18,3 % a 13,1 %). Tyto počty jsou ovlivněny jednak počtem pracujících v kraji, dále pak počtem rizikových pracovišť a strukturou profesí na daném území. V Moravskoslezském kraji bylo hlášeno nejvíce nemocí z povolání způsobených fyzikálními faktory, jednalo se zejména o nemoci periferních nervů z dlouhodobého nadměrného jednostranného přetěžování končetin (těžký průmysl, doly) a o nemoci periferních nervů z vibrací. Ve Středočeském kraji se nejvíce vyskytovala onemocnění postihující dýchací cesty, plíce, pohrudnici a pobřišnici. Šlo zejména o onemocnění způsobená prachem s obsahem volného krystalického oxidu křemičitého, onemocnění z azbestu a o rakovinu plic z radioaktivních látek (palivový kombinát, uranový průmysl).

Ve srovnání s rokem 2004 došlo ve většině krajů k poklesu počtu hlášených nemocí z povolání. Nárůst onemocnění v Plzeňském, Ústeckém, Karlovarském a Jihočeském kraji byl způsoben zejména nemocemi vyvolanými fyzikálními faktory, nemocemi kožními a nemocemi přenosnými a parazitárními.

Podle kapitol seznamu nemocí z povolání bylo v roce 2005 opět nejvíce onemocnění vyvoláno nepříznivým působením fyzikálních faktorů (40,8 %). V sestupném pořadí dále následovaly nemoci přenosné a parazitární (20,7 %), nemoci kožní (18,6 %) a nemoci postihující dýchací cesty, plíce, pohrudnici a pobřišnici (18,0 %). Ve srovnání s předchozím rokem došlo k nárůstu počtu hlášených onemocnění u nemocí přenosných a parazitárních o 44 případů a u nemocí způsobených fyzikálními faktory o 14 případů.

Podle jednotlivých položek seznamu nemocí z povolání se na prvním místě, podle četnosti zastoupení, opět umístily nemoci periferních nervů končetin charakteru úžinového syndromu z přetěžování u 181 osob (nárůst o 6 případů proti roku 2004). Nejčastěji byli postiženi elektromechanici a montážní dělníci (30 případů), šičky (19 případů) a brusiči kovů (13 případů). Průměrný věk takto postižených osob byl 47,2 let, průměrná doba expozice byla 12,5 let. Nejvíce onemocnění vzniklo na území Moravskoslezského kraje, Středočeského a Olomouckého kraje.

Na druhém místě byly nemoci periferních nervů horních končetin z vibrací. Onemocnění bylo diagnostikováno u 164 pracovníků. Jednalo se převážně o zámečníky (25krát), cídiče odlitků a brusiče kovů (20krát), lesní dělníky a dřevorubce (15krát), svářeče (14krát), horníky (12krát), kameníky a stavební dělníky (po deseti případech). Nejvíce onemocnění vzniklo na území Olomouckého kraje (56 případů). Průměrný věk postižených osob byl 48,0 let a průměrná doba expozice byla 16,0 let. Na dalším místě v pořadí se umístil svrab, který byl zjištěn u 124 osob, což bylo o 59 případů více než v roce 2004. Nejvíce onemocněly zdravotní sestry (64) a ošetřovatelé-sanitáři (40). Nejčastěji byli postiženi zaměstnanci z domovů důchodců (30 případů), z interních a kožních oddělení (26 a 14 případů) a z psychiatrických léčeben (13 případů). Nejvíce onemocnění vzniklo na území Ústeckého kraje.

Největší pokles o 44 případů proti předchozímu roku, byl zaznamenán u onemocnění bronchiálním astmatem nebo alergickou rinitidou. Onemocnělo celkem 78 pracovníků, zejména to byli pekaři - cukráři (28 případů) a ošetřovatelé hospodářských zvířat (11 případů). Nejčastějším vyvolavatelem onemocnění byla mouka.

V roce 2005 bylo hlášeno celkem 60 případů **ohrožení nemocí z povolání**. Nejvíce ohrožení nemocí z povolání opět vzniklo, jako v předchozím roce, na území Moravskoslezského kraje (26 případů) a Jihočeského kraje (11 případů). Postiženi byli zejména pracovníci při těžbě uhlí (17 případů) a při výrobě kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (9 případů). Nejčastěji bylo diagnostikováno ohrožení nemocí z povolání u syndromu karpálního tunelu z vibrací a u poruchy sluchu z hluku (12 a 10, tj. 20,0 % a 16,7 % případů).

Závěrem můžeme konstatovat, že v roce 2005 došlo poprvé za posledních deset let k mírnému nárůstu hlášených profesionálních onemocnění. Největší vzestup hlášených případů byl zaznamenán u onemocnění svrabem a u nenádorových onemocnění z azbestu. Až další vývoj však ukáže, zda šlo o ojedinělý výkyv v počtu hlášených onemocnění nebo zda dochází ke změně vývojového trendu.

Podkladem pro tuto aktuální informaci byla data z publikace „Nemoci z povolání 2005“. Citace byly převzaty z „Rozboru výskytu profesionálních onemocnění 2005“, který je součástí publikace a byl vypracován MUDr. Zdenkou Fenclovou, CSc. Tato publikace byla v současné době dána do tisku.

Zpracovala: Milena Asterová

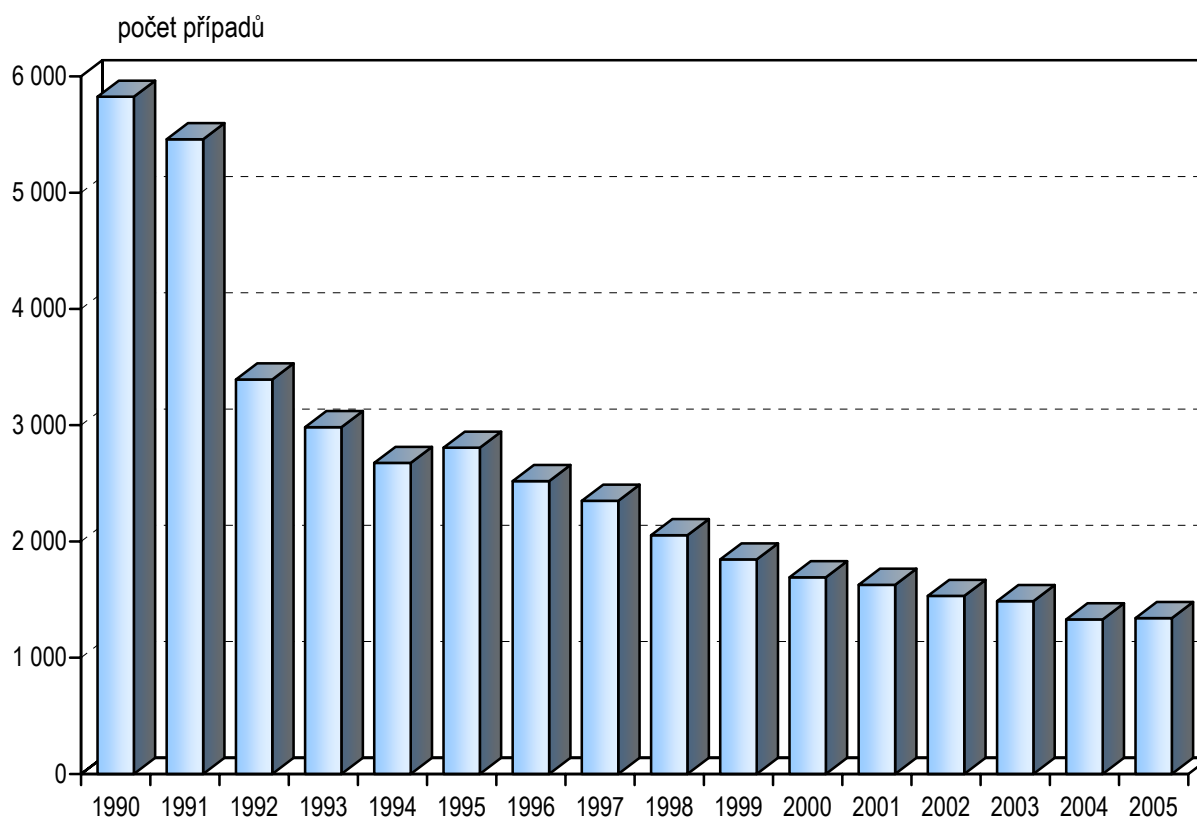
Nově hlášené nemoci z povolání v ČR v letech 2004 - 2005
- absolutně a na 100 000 nemocensky pojištěných osob

Nemoci z povolání (NzP)	Nově hlášené případy v roce			
	2004		2005	
	počet	na 100 000 nemocensky pojištěných osob	počet	na 100 000 nemocensky pojištěných osob
NzP způsobené chemickými látkami	21	0,5	23	0,5
NzP způsobené fyzikálními faktory	520	11,8	546	12,3
z toho: porucha sluchu způsobená hlukem	31	0,7	22	0,5
nemoci z vibrací	208	4,7	214	4,8
nemoci z dlouhodobého nadměrného jednostranného zatížení	274	6,2	303	6,8
NzP týkající se dýchacích cest, plic, pohrudnice a pobříšnice	280	6,4	241	5,4
z toho: pneumokoniózy způsobené SiO ₂	117	2,7	100	2,3
rakovina plic z radioaktiv. látek	15	0,3	20	0,5
astma bronchiální a alergická onemocnění horních cest dýchacích	119	0,2	78	1,8
NzP kožní	272	6,2	249	5,6
NzP přenosné a parazitární	234	5,3	278	6,3
NzP způsobené ostatními faktory	2	0,1	3	0,1
Celkem NzP	1 329	30,3	1 340	30,2

Nově hlášené nemoci z povolání v ČR v letech 2004 - 2005
- podle území vzniku NzP

Kraj vzniku NzP	Nově hlášené případy v roce			
	2004		2005	
	počet	v %	počet	v %
Hl. město Praha	70	5,3	53	4,0
Středočeský kraj	191	14,4	176	13,1
Jihočeský kraj	87	6,5	104	7,8
Plzeňský kraj	54	4,1	139	10,4
Karlovarský kraj	10	0,8	29	2,2
Ústecký kraj	59	4,4	80	6,0
Liberecký kraj	51	3,8	52	3,9
Královéhradecký kraj	87	6,5	73	5,4
Pardubický kraj	91	6,9	71	5,3
Vysočina	59	4,4	57	4,2
Jihomoravský kraj	115	8,7	88	6,6
Olomoucký kraj	133	10,0	124	9,2
Zlínský kraj	55	4,1	48	3,6
Moravskoslezský kraj	267	20,1	246	18,3
Česká republika	1 329	100,0	1 340	100,0

Vývoj hlášených nemocí z povolání v ČR v letech 1990 - 2005 (bez reklasifikací)

Hlášené nemoci z povolání podle odvětví ekonomických činností v ČR v roce 2005

